

't Nieuwhuys

Gildehuis der V Geslachten

1980

Heemkundig museum 1965-2002
Stichting Julien Van Nerum,

Vader van Hubert Van Nerum
(1923-1994),
stichter en bezieler van

- het museum (1965)
- de Gulden Lelie gilde (1961)
- de Confrérie (1971)
- Familieschoon (tijdschrift, 1960)

Gildehuys van de V Geslachten

- eerste woonst Carolus Van Nerum (1724)
- feest- en vergaderlokaal van de Gulden Lelie (1776)
- stamlokaal van de Confrérie (1971)

Postkaart (ca. 1900), achteraan 't Nieuwhuys,
links de poort Cruysblockhoeve en rechts de openbare waterpomp.

Ca. 1930 – Bankfiliaal : Crédit Tirlemontois – Filiale de la Banque de Bruxelles

1930- Groep uit de eeuwfeeststoet 1830-1930 aan 't Nieuwhuys – De koningen der belgen, uitgebeeld door de Vrije Jongensschool.

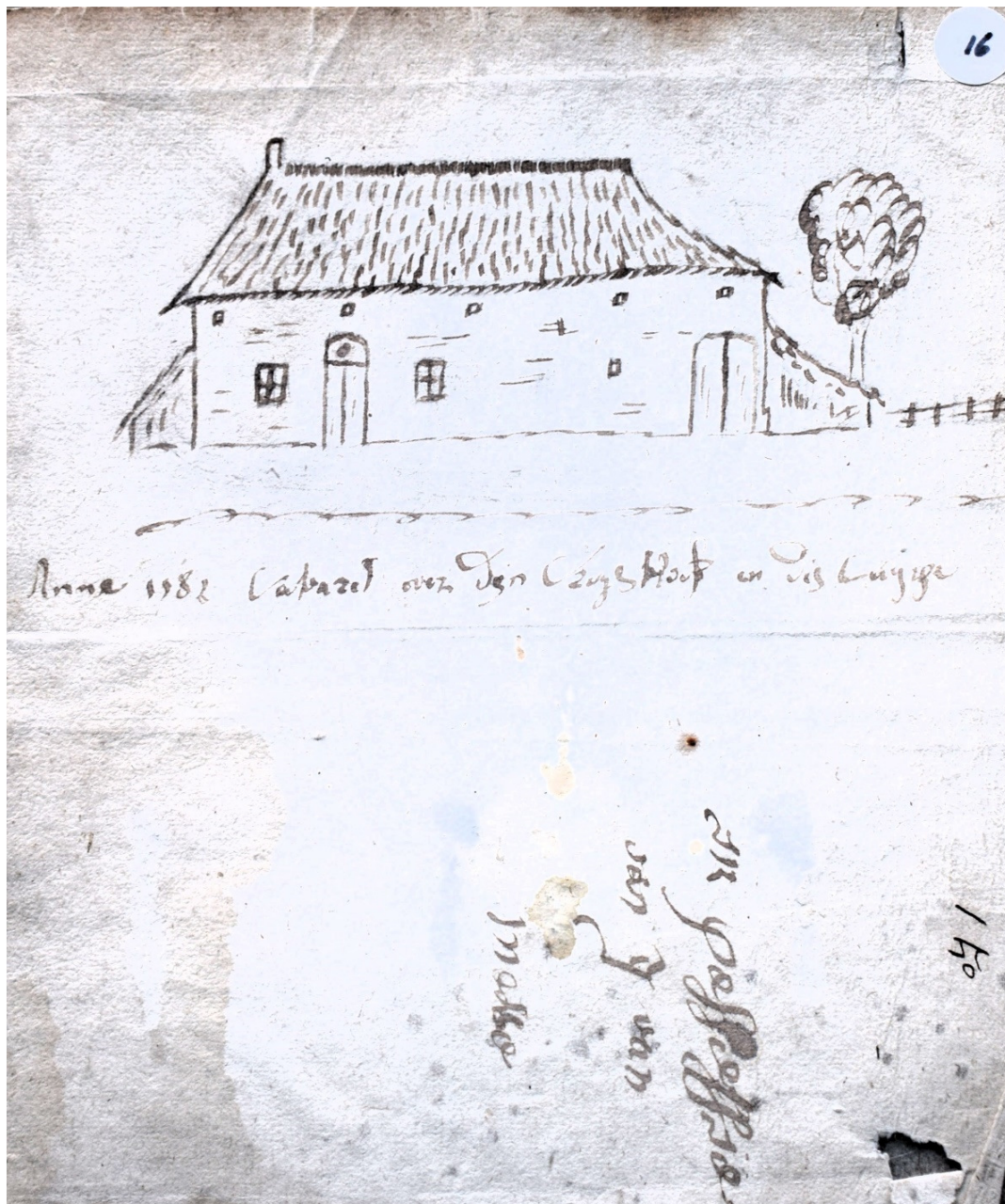

Ca. 1950

ca. 2000

Schets van 't Nieuwhuys 1582 (Archief van de Confrérie, papier, inkt en schrift zijn van ca. 1600)

Anno 1582 Cabaret over den Cruysblock in die Cuijpe
Taveerne over de Cruysblockhoeve in het centrum (van Hoegaarden)
In possessie van G. van Molle
Eigendom van Gonus (Gorgonius) Van Molle (van Mol/Vanmol).

Eigenaar Cruysblock en 't Nieuwhuys was één en dezelfde – na verwoesting 1636 heropgebouwd samen met de Cruysblockhoeve tussen 1647-1657; Daniël Bormans had het blok gekocht van Gonus Van Molle, zoon van Gonus en vanaf de heropbouw van de taveerne sprak men van 't Nieuwhuys.

Cruysblockhoeve

't Nieuwhuys

Villaret-kaart – 1745

Cruysblockhoeve

't Nieuwhuys

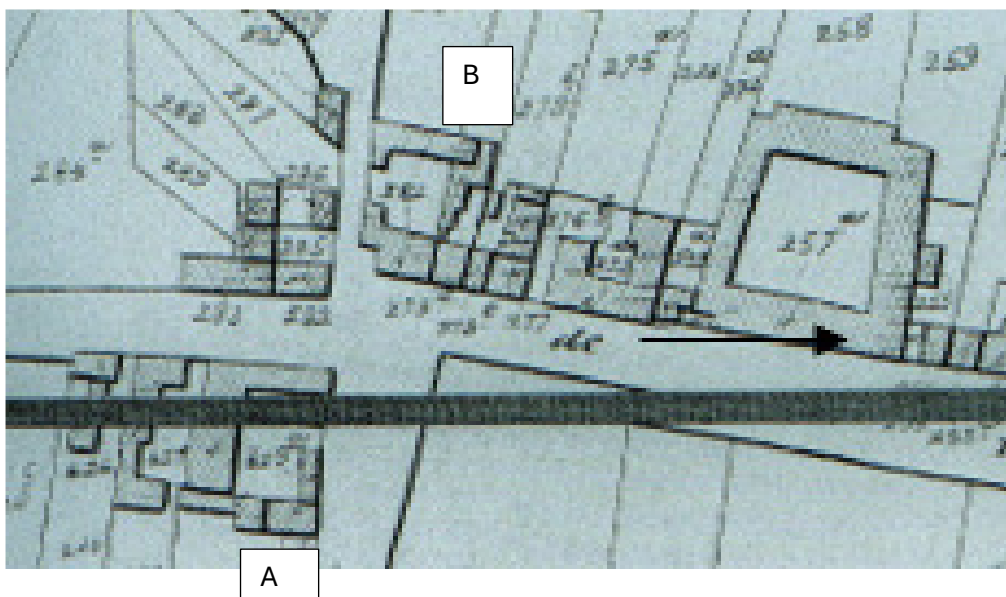
Ferrariskaart 1770-1778

Popp-kaart-ca. 1860

A = Cruysblockgoeve

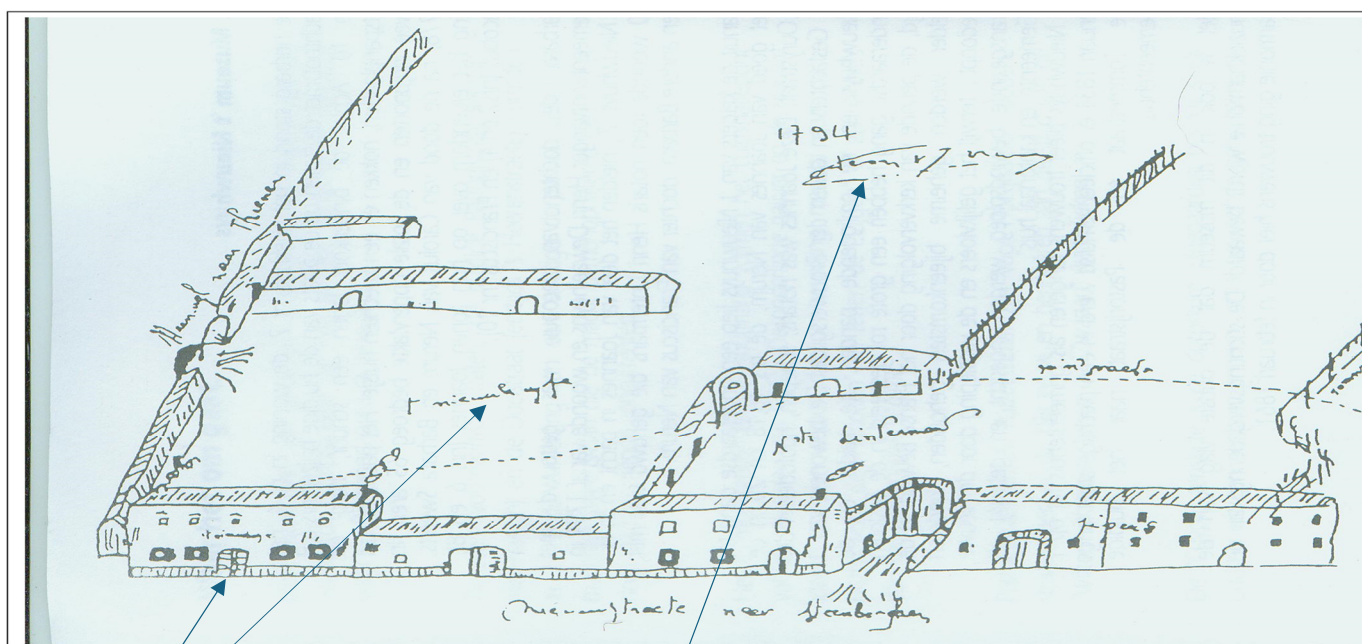
B = 't Nieuwhuys

Door de families Peeters en Sweerts kwam 't Nieuwhuys in bezit van Carolus Van Nerum die in 1723 trouwde met Barbara Sweerts (kleindochter van Berthel Peeters). Rond 1750 en de volgende jaren liet hij 't Nieuwhuys verbouwen tot een ruime hoeve en herberg. In de plaats van een laag gebouw met een strooien dak werd de woonst nu voorzien van een verdieping met een prachtig eikenbalkwerk (afkomstig van de herbouw van de kerk tussen 1754 en 1759?).

Het was een goed van 65 a. dat in 1778 na de dood van Barbara Sweerts (Carolus overleed al in 1757) bij testament en 'met vredelijke possessie' overging op hun zonen Joannes, Jacobus en Franciscus.

Toen zij uit onverdeeldheid traden ca. 1785 werd het erfgoed in drie delen verdeeld. Het deel van Jacobus omvatte het eigenlijke Nieuwhuys zoals het heden nog bestaat.

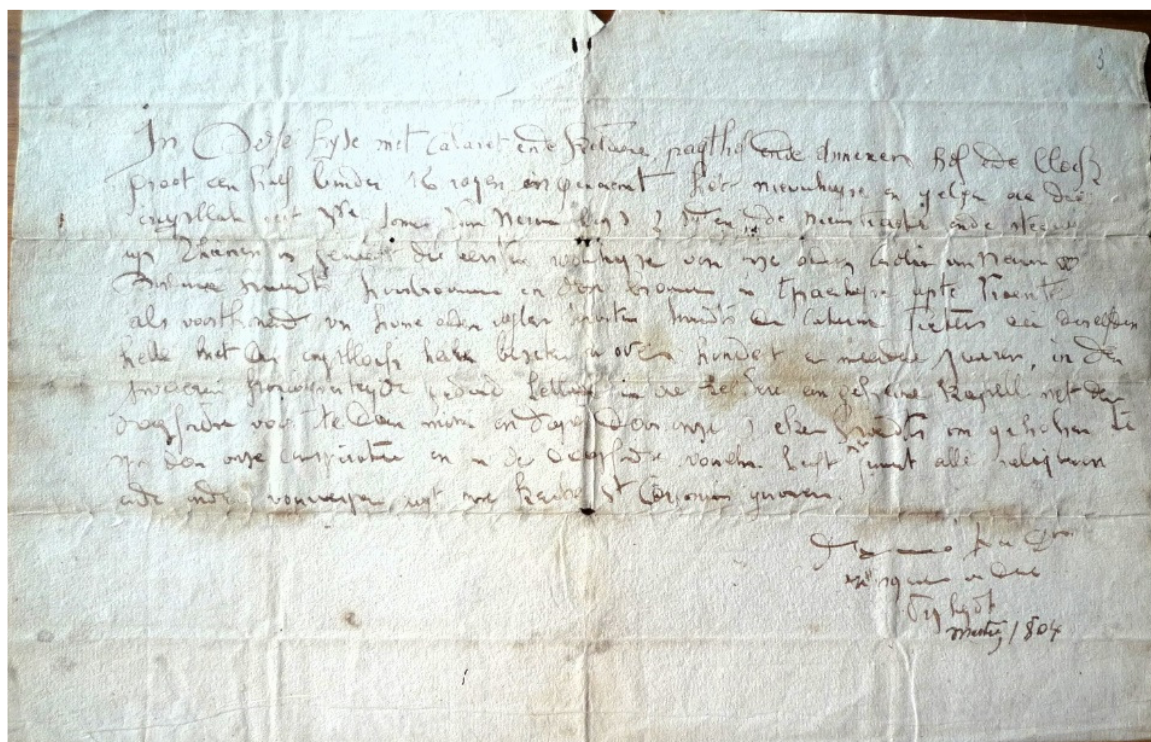

Schets van 1794 door notaris Jean (Joannes) Van Nerum.

't Nieuwhuys

Teruggevonden, samen met andere documenten in 1964 en 1965, bij werkzaamheden in de kelders; documenten waren verstopt op verschillende plaatsen in de besloten tijd; de 2 bundels in de kelders waren in 1804, na aanvulling met relaas over de voorbije periode, terug verborgen in de genoemde kelders met de bedoeling de droeve geschiedenis van de Franse tijd voor de nakomelingen te bewaren.

In 1794 liet hij 't Nieuwhuys bewonen door zijn dochter Barbara, die in 1821 het huis in voordonatie zou ontvangen. Zij was getrouwd met de gemeenteontvanger Henri Dewaelheyns. Zij hielden de herberg open, waar het bier uit de brouwerij van Jacobus Van Nerum, die zijn vader had opgevolgd, in volle kruiken werd opgediend. Het gezin Dewaelheyns-Van Nerum hield bovendien het deel II van Joannes in pacht, zoals uit een weergevonden schets blijkt.

“In dese huys met cabaret ende keldere pagthof ende annexen hof ende Block groot een half bunder 16 royen en genaemt het nieuwhuys en gelegen over die cruysblock regt We Joannes Van Nerum langs 2 sijden de nieuwestraete ende steeweg up Tienen (kwam dus bijna in de Nieuwstraat tot aan het huidige Nr 16 en in de Tiensestraat tot aan de ingang van het sportstadium) is geweest die eersten wonhuys van onse ouders Carolis Van Nerum (2 ineengewerkte hartjes) Barbara Sweerdts huurbrouwere en dan brouwer in 't paenhuyse upte Vroente (bijgevolg de eerste woonst van onze voorouders na hun huwelijck in april 1723, alvorens dat zij in september 1724 hun eigen brouwerij openstelden) als voortkomend van hun ouder Servatius Sweerdts en Caterin Peeters dei dezelfden (hebbe) met den cruysblock hebbe beseten so over hondet en merdere jaeren (zij bekwamen het Nieuwhuys vermoedelijk via de familie Peeters, die destijds ook als eigenaar stond aangeschreven van de cruysblock), in den swaeren francoysenteyde gedind hebbende in de keldere een geheime kapell met den doipfondse voir te doen misse en dopen door onse Deken Sweerdts om geholpen te syn door onze conspiratie en in de doopfondse voirchr. heeft geweest alle reliquien ende Andre voirwerpen uyt onse kercke St Gorgonies genoemen

(Bevestiging alsdat er relieken zijn verborgen geweest, die later terug uitgehaald werden en dat de kelder wel degelijk tot kapel heeft gediend).

..... Dus
... Van dese
Vrijheid:
Martii 1804

Merkwaardig is echter de datum van dit document. De Besloten Tijd eindigde te Hoegaarden pas in februari 1804 bij de dood van Notaris Jean Baptist Van Autgaerden, de leider van de revolutionaire beweging en niet na het Concordaat van Napoleon met de Paus einde 1801. Dit is van belang en tevens het bewijs dat Van Autgaerden er heer en meester was. Van Auitgaerden overleed in februari 1804 en de papieren werden uitgehaald en terug verborgen in maart 1804.

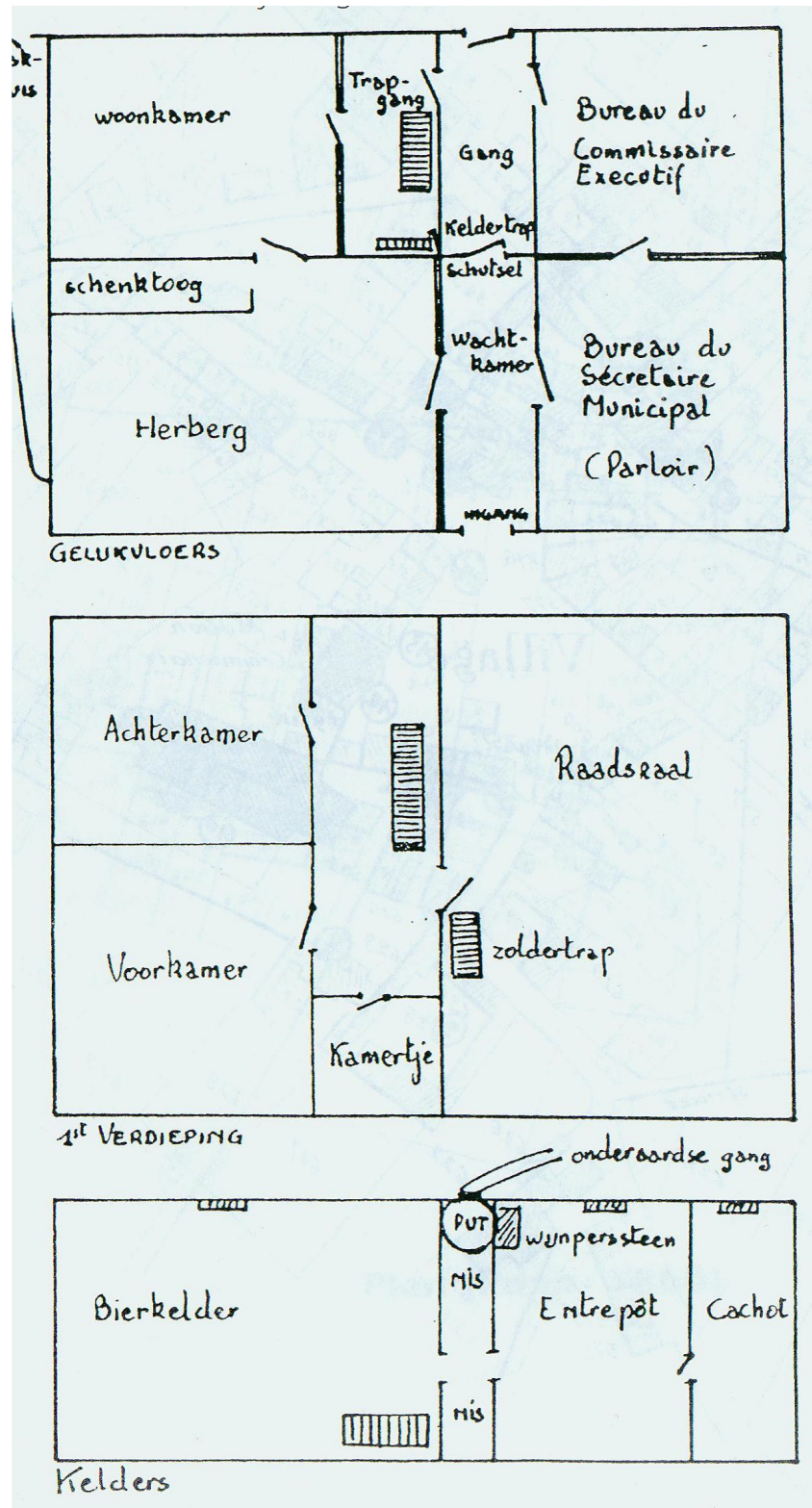
Bovenstaand document brengt ons bij de rol die 't Nieuwhuys heeft gespeeld tijdens de Franse overheersing (1795-1815).

Het was een oord van samenzwering tegen de nieuwe machthebbers, de onttroners van de *Clan Sweerts*, van de Confrérie der V Notabele Geslachten.

Dit huis met taveerne en kelder, pachthof en aanpalend hof en blok, een 66 roeden groot (1 bunder was 100 roeden of 1 ha 30 a), genaamd 't Nieuwhuys en gelegen over de Cruysblockhoeve, regenoten Weduwe Joannes Van Nerum langs twee zijden, de Nieuwstraat en de steenweg op Tienen, was het eerste woonhuis van onze ouders Carolus Van Nerum en Barbara Sweerdts, huurbrouwer en daarna brouwer in de brouwerij op de Vroente, als voortkomend van hun ouders Servatius Sweerdts en Catharina Peeters die dit goed samen met de Cruysblock bezaten meer dan honderd jaar geleden. In de zware tijd van de Franse overheersing was er in de kelder een geheime kapel ingericht met doopvond. Er werden missen opgedragen en kinderen gedoopt door onze deken Sweerdts, geholpen door ons samenzwerings-genootschap en in de doopvond werden de relieken en andere voorwerpen uit onze Sint-Gorgoniuskerk verborgen.

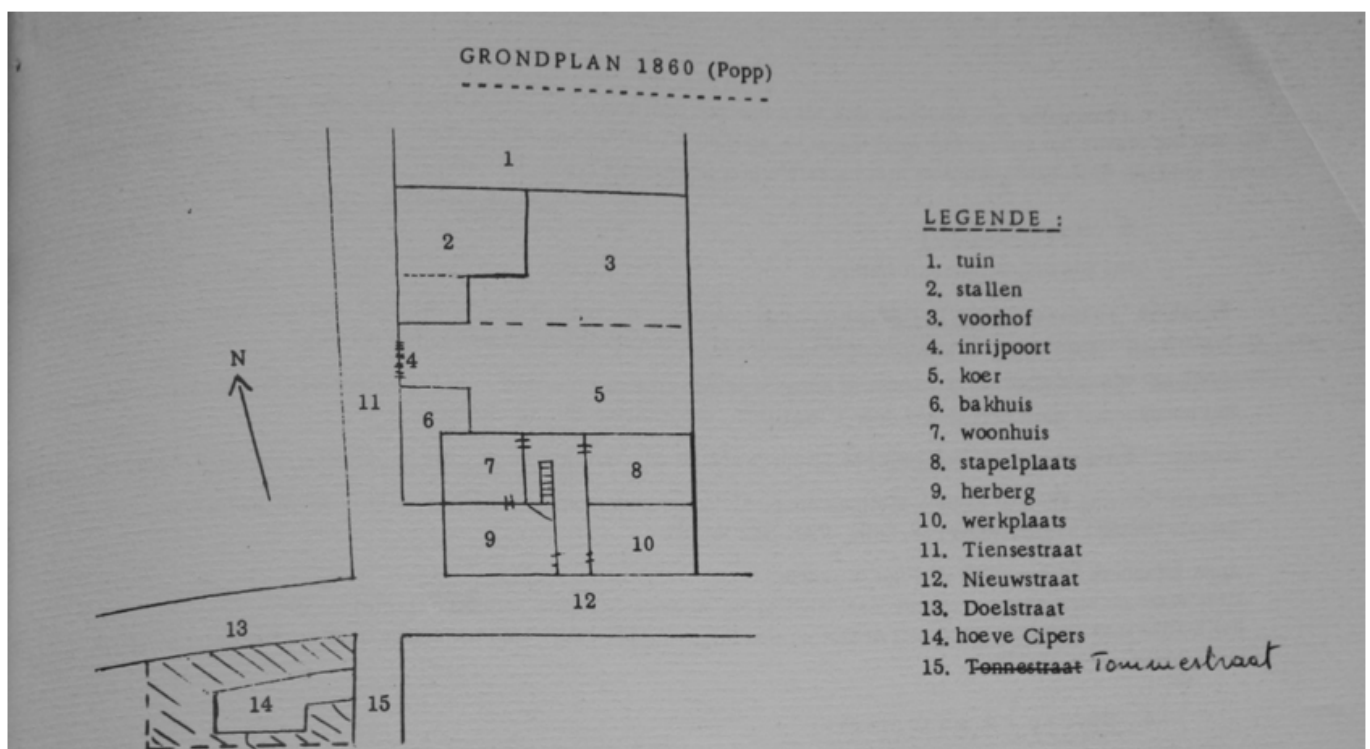
NN. van dese Vrijheidt, martij 1804.

Meer nog, het gebouw werd ook kantonnaal huis van het kanton Hoegaarden (1795-1802) en gemeentehuis van Hoegaarden (1795-1833).

Na het overlijden van Barbara Van Nerum, de echtgenote van Henri Dewaelheyns, in 1832, kwam 't Nieuwhuys in het bezit van pachter Jean Philippe Putzeys (oom van de latere notaris en burgemeester Alex Putzeys) getrouwd met Elisabeth Van den Bempt, die er de eigenars van werden en er hun intrek namen.

In 1855, na de dood van het echtpaar Putzeys-Van den Bempt, ging 't Nieuwhuys over op hun dochter Barbara, die in het huwelijk trad met Jozef Van Nerum (grootoom van Julien Van Nerum). Hij was landbouwer terwijl zijn vrouw de herberg openhield.

In september 1881 stierf Jozef Van Nerum en 't *Nieuwhuys* werd aangekocht door zijn neef Hubert Van Nerum, die getrouwd was met zijn kleinnicht Julie Van Nerum (ouders van Julien).

Hij richtte er zijn werkplaats van zadel- en gareelmaker in, terwijl zijn vrouw de herberg open hield, waar alle politiek geweerd werd en waar iedereen zich kwam vermaken. Tijdens werken deed pastoor Redig er opgravingen en vond Romeinse munten en keramiek, wat op het vroegere bestaan van een Romeinse afspanning wees.

De nieuwe eigenaar verkocht echter 5 percelen grond, palend aan de Tiensestraat (waar de huidige huizen nr 15 tot 23 staan), legde een moestuin aan met weelderige fruitbomen en liet zijn huis volledig opschikken.

Vanaf toen schijnt de oude benaming “**t Nieuwhuys**” in de volksmond te zijn vervangen door de nieuwe naam “*Bij Prauw*” en werd in de akten gesproken van “*l’ancienne maison neuve*”.

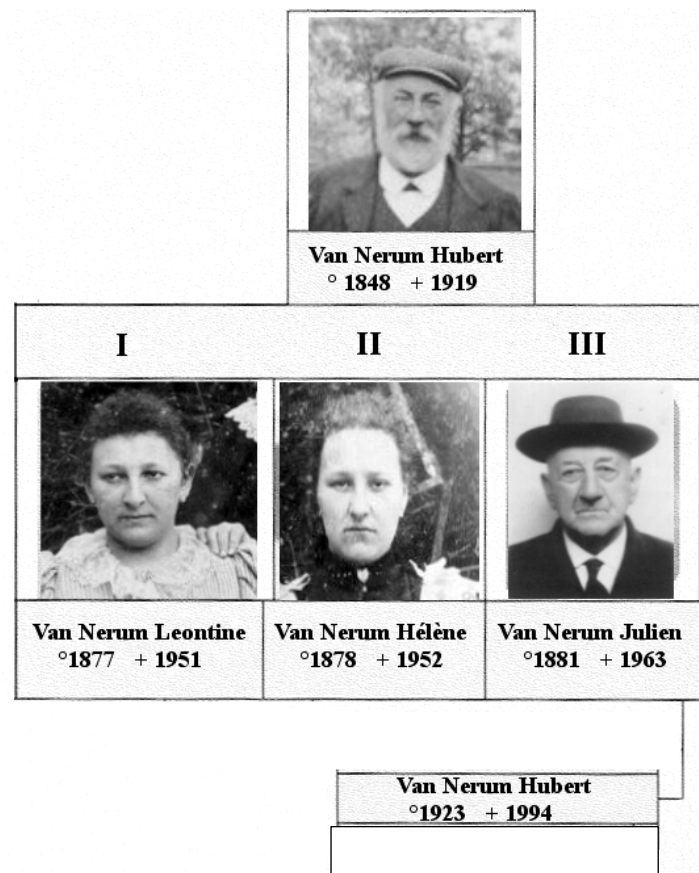
Hubert Van Nerum, bijgenaamd “Prau” overleed in 1919 en zijn vrouw in 1922. Op dit ogenblik ging ’t Nieuwhuys over op hun kinderen Leontine, Hélène en Julien, die het erfgoed “in onverdeeldheid” hielden ter herinnering aan hun voorouders.

Leontine bleef er inwonen, maar schafte de oude herberg af, die als kruidenierswinkel werd ingericht.

Later werd deze plaats aan een bankinstelling verhuurd, zodat er in ’t Nieuwhuys aan bankwezen werd gedaan.

Hélène vertrok als ziekenverzorgster en gezelschapsdame naar Anderlecht, terwijl Julien zich in 1915, na zijn huwelijk, te Tienen had gevestigd. Na de dood van zijn vader, zette hij diens zadel- en gareelmakersberoep voort en behield zijn werkplaats in ’t Nieuwhuys.

Na het vertrek van de bankinstelling richtte hij in de oude herberg een bietzaadmagazijn in voor de “Grand-Pont”.

In 1951 stierf Leontine Van Nerum en in 1952 ook haar zuster Hélène, zodat Julien alleen eigenaar werd van ’t Nieuwhuys, dat reeds sedert 6 generaties in dezelfde familie was gebleven.

Tussen de jaren 1953 en 1960 werden nog 4 percelen verkocht waarop de huizen nr. 3 tot 9 ontstonden, zodat de mooie tuin, die ongeveer 70 meter lang was en eens tot aan het huidige huis nr 23 kwam, volledig verdween.

Van het voormalige erfgoed van de voorouders bleef nog slechts het dubbel woonhuis met binnenplaats en inrijpoort over, zodat 't Nieuwhuys vanaf 1960 zijn huidige vormen aannam.

In 1961 werd de "Gulden Lelie", de eeuwenoude familiegedle Van Nerum, weer in het leven geroepen. Zij was na 60 jaar verval in het vergeetboek geraakt.

Julien Van Nerum uit 't Nieuwhuys werd tot ouderdomsdeken uitgeroepen.

In mei 1963 organiseerde de Gulden Lelie een tentoonstelling van al deze en andere voorwerpen van oude geslachten. Deze tentoonstelling oogstte zulks een groot succes, dat Julien Van Nerum de wens uitte dat na zijn dood in zijn werkplaats een museum zou worden opgericht, waarin al de panden en voorwerpen voor het nageslacht zouden bewaard blijven.

Na de toelating te hebben bekomen van Gemeente, Provincie en Staat, kwam een inspecteur van het Ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur ter plaatse, om de restauratie- en inrichtingswerken te leiden, want 't Nieuwhuys was in vervallen toestand geraakt.

Het werd een hele onderneming. Gedurende het hele jaar 1964 grepen tal van werken plaats, om het huis weer in zijn oorspronkelijke stijl van de 18de eeuw te brengen. Tijdens deze werken werden in de kelders opgravingen uitgevoerd die tot sensationele ontdekkingen leidden.

In april 1965, enkele dagen vóór de officiële opening, toen in de kelders de laatste werken werden uitgevoerd, kwamen nog andere documenten aan het licht en werd ook een waterput uit de 5^e eeuw (gebouwd uit witte Gobertangesteent) blootgelegd.

Al deze vondsten staafden de vroegere verhalen.

Deze sensationele ontdekking werd door de bevoegde diensten in een “rapport” vermeld en aan de “*Nationale Dienst voor Opgravingen*” toegestuurd. De restauratie van de gevonden documenten geschiedde door het Rijksarchief, dat vanaf dat ogenblik zijn volledige medewerking aan het museum verleende, evenals de Provincie, het Commissariaat-Generaal voor Toerisme, de Dienst voor de Bescherming van het Patrimonium en die voor Volksontwikkeling.

In mei 1965 werd het “Museum Julien Van Nerum” op Palmzondag plechtig geopend.

Pinten en reclames van de *Grote brouwerijen van Hoegaarden*, alias Lories (1965).

1997 heropening wegens verandering van eigenaar Jos Cauwberghs eind 1995 (vond een groot zandstenen kruis uit 1627 in de tuin en een merksteen van de Getebrug (gebombardeerd in 1944); zijn ingemetseld in de muren van de taveerne

In 2002 werd, door nieuwe verkoop van het complex, het museum na 37 jaar in 't Nieuwhuys definitief gesloten.